GRADSKA BIBLIOTEKA
„JURAJ ŠIŽGORIĆ"
ŠIBENIK
NAUČNI ODSJEK

Splitsko izdanje (I)

TRIBUNA

Poštarina plaćena

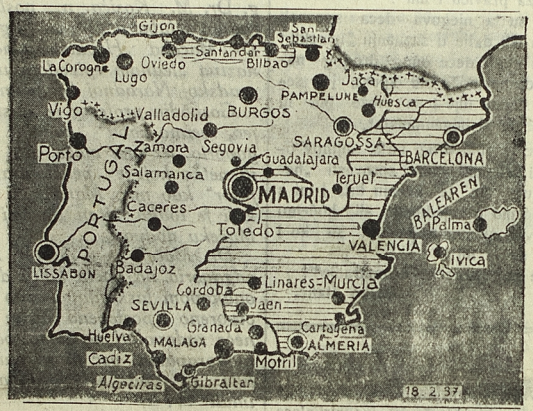
IZLAZI SVAKI DAN
UPRAVA: Šibenik ulica Episkopa Milaša.
UREDNIŠTVO: Šibenik, ul. Ep. Milaša. Telef. 47.
PRETPLATA mes. d. 25, za inostranstvo din. 35.
Primerak 1.- din.

GODINA V | RUKOPISI se ne vraćaju | Srijeda 24 februara 1937 | ČEKOVNI RAČUN Zagreb 46.798 | BROJ 45

DALI JE OVIEDO PAO?

Demokratija iznevjerila španski proletarijat

1000 nadzornih činovnika — 8 preglednih stanica — DNB demantuje pad Oviedo

LONDON, 23 februara (h) »Junajted pres" javlja sa francusko-španske granice da je najglavniji događaj u toku jučerašnjeg dana bio zauzeće asturijskog grada Ovijeda od strane vladinih trupa. Druga značajna operacija je napad na frontu kod Eskorijala. Nasuprot tome nacionalisti su odpočeli veliku ofanzivu na aragonskom frontu, gdje se očekuje posljednja i najznačajnija bitka.

Istočno od linije Saragozu-Teurel bio je glavni udarac nacionalističkih trupa. Cilj ovog napada bio je spuštanje dolinom rijeke Ebra ka moru kako bi ugrozili vezu Valencija-Bercelona. Ove borbe bacile su u pozadinu važnost operacija pred Nadridom. Obe strane nastavljaju nove pripreme za prestojeće ofanzive.

SALAMANKA, 23 februara (h) Jutros je izdano službeno saopštenje nacionalističke vojne komande iz kojeg se vidi da su ljevičari pretrpjeli velike gubitke u ljudstvu i ratnom materijalu. Osma je naime divizija odbila na asturijskom frontu žestoke ljevičarske napade. Grad Ovijedo, kaže se u izvještaju, napali su ljevičari sa velikim kolonama pješadije i motorizovanih odreda, ali su naišli na jak otpor nacionalnih snaga koje su uspjele prisiliti neprijatelje da se povuku uz veće gubitke. Ovaj demanti objavila je jutros DNB agencija iz Berlina.

SALAMANKA, 23 februara (h) Madridska novina „Politika" protestuje protiv odluke odbora za nemješanje u španski gradjanski rat i kaže da su „demokratske države Evrope iznevjerile španski proletarijat".

LONDON, 23 februara (h). Rajter javlja da će biti imenovano 1000 nadzornih činovnika na granicama Španije Biće uspostavljeno 8 preglednik stanica sa kojih će nadzorni činovnici vršiti preglede brodova odredjenih sa španske luke.

POBUNE U ABESINIJI POSLJEDICA

vladavine maršala Gracijanija

RIM, 23 februara (h) Zapadno od Adis Abebe naišle su italijanske kolone, koje imaju zadatak čišćenje pokrajina, na jake abesinske odrede pod vodstvom Gabro Mariamsa, abesinskog poglavice koji je Italiji položio zakletvu vjernosti. Nakon duge borbe italijanskim kolonama uspjelo je rastjerati abesinske čete. Poglavica je ubijen, dok je nekoliko manjih poglavica uhapšeno.

RIM, 23 februara (h) Žurnim tempom pripremljeno je i otpremljeno više vojnih kontigenata i transporta radnika u Abesiniju. Ovi transporti dovode se u vezi sa brojnim pobunama koje su se pojavile na cijeloj teritoriji Abesinije.

ADIS ABEBA, 23 februara (h) Ovamo je doputovao italijanski general Ferari u naročitoj misiji.

LONDON, 23 februara (h) Sinočni »Mančester Gardian« piše da nije čudo da je u Abesiniji došlo do velikih pobuna, jer se razdražene mase, posle velikih svireposti i metoda kojima se odlikuje vlast maršala Graziania, nije moglo drugo ni očekivati. Maršal Graziani je poznat zbog svojih krvološtava za njegove vlasti u italijanskoj koloniji Libiji. Takvi postupci i takva politika nemože dovesti do pozitivnih rezultata. List dalje kaže da su Italijani koji su prije živjeli u Adis Abebi priznali da je pod vlašću Hajle Selasija javna bezbednost bila mnogo jača.

Ofanziva Sovjeta ka Baltiku

(Od našeg dopisnika)

Tallin, februara. — Sovjetska vlada počela je da iskorišćava u Evropi posetu, koju je učinio Moskvi ministar spoljnih poslova Finske g. Holsti. Moskva želi da dokaže svetu da je čak i Finska, koja je do sve nedavno važila, barem za sovjetsku štampu, kao „agent nemačkoga Gestapoa", shvatila najzad zasluge miroljubive politike Saveza Sovjetskih Socijalističkih Republika. Poseta g. Holstia Moskvi nije posljednja faza u pregovorima izmedju Finske Rusije. Ministar g. Holsti izjavio je da očekuje značajne posetioce u Helsingforsu na proleće. U aprilu će se u Helsingforsu održati dve važne konferencije. Prva izmedju ministara spoljnih poslova Skandinavskih država. Švedsku će pretstavljati g. Sandler, Dansku g. Mund, Norvešku g. Koch, a Finsku g. Holsti. Druga konferencija održaće se dve nedjelje docnije, izmedju sovjetskog komesara za spoljne polove g. Litvinova i g. Holstia. Oni će razgovarati o unapredeuju prijateljskih i dobrih susedskih odnosa izmedu njihovih zemalja, prema jednom zvaničnom saopštenju koje je izdato u Moskvi posle posete g. Holstia.

Konferencija skadinavskih ministara spoljnih poslova u Helsingforsu najviše se oglašava od strane Sovjeta, kao da je njihov izum. Ruska vlada želi da održava dobre odnose sa Skandinavskim zemljama. Njeni napori u tom pravcu bili su do sada bezuspešni. Sovjetska vlada isporistila je sada prisustvo Holstia u Moskvi, da ga zamoli da preuzme posredničku ulogu u zbliženju izmedu Rusije i Skadinavskih zemalja. Rusija je obećala Finskoj, koja traži strane pijace, da će kupiti njene proizvode, ako napusti tradicionalnu skadinavsko-nemačku politiku.

Prvi napad određen je na Helsingfors. Druga linija napada vodi kroz Kovno. Maršal Jegorov, načelnik generalštaba crvene vojske pošao je iz Kovna na putuvanje za baltičke prestojnice. Njegove posete Litvaniji, Letoniji i Estoniji zvanično su samo posete kurtoazije. On vraća posetu načelnika generalštaba ovih zemalja, učinjene Moskvi u maju prošle godine. Iako prisustvo načelnika ruskog generalštaba u prestonicama Letonije i Estonije neće biti ništa drugo nego akt kurtostrane litvanske vlade u cilju da se podrži režim Tautininka, koji se ljulia. Zabavno je zabeležiti da će sovjetski maršal prisustvovati u Tallinu proslavi nacionalnog praznika Estonije na dan 24 o. m., a to je godišnjica proterivanja crvene vojske iz Estonije.

Dugo je Sovjetska Rusija pripremala da pošalje svoga maršala u posetu Baltičkim državama. Sada će maršal Gregorov posetiti obale Baltičkoga Mora kao zvaničnik pretstavnik crvene vojske koja treba „da otvori prozor na sever zapad" kao što je kazao Zdanov prošlog decembra. Teren za posetu Kovnu pripremio je dobro novi sovjetski poslanik Podoljski. On je obećao vojnu pomoć, prijateljstvo i trgovačke koncesije. O ovome će se diskutovati u Kovnu.

Baltička ofanziva na liniju Kovno-Helsingfors izvedena je sa velikom brzinom. Drugi napad — ako u međuvremenu ne budu preduzeti neki nepredvideni koraci — biće u aprilu. (t. p.)

Ubijena „desna ruka"

diktatora Staljina

PARIZ 23 februara (h) Jutrošnji „Figaro« javlja da je ubijen poznati sovjetski komesar Ordzonikidze. Ubijeni komesar je najveći pouzdanik i desna ruka diktatora Staljina čija je žena pokojnikova sestra. Medjutim je izdano službeno saopštenje u kojem se kaže da je komesar umro od srčane kapi. Medjutim kaže list prema pouzdanim vjestima komesar je žrtva atentata.

Krvavi sukobi u Beču

BEČ, 23 februara (m). Prilikom ponovnog pokušaja demonstracija austrijskih nacional-socijalista došlo je jutros do ponovnog krvavog sukoba izmedju nacional-socialista i pristalica „Patriotskog fronta", koji su u povorci išli preko bečkog Ringa pjevajući austrijske patriotske pjesme.

Tokom današnjeg dana došlo je u nekoliko gradskih kvartova do ponovnih krvavih demonstracija izmedju nacional-socijalista i pristalica Domovinske fronte. Naročito su se odigrali teški sukobi na Švarcenberg placu i pred Operom.

Leon Blum veliča rad

g. Ruzvelta

PARIZ, 23 februara (h). Američki klub u Parizu priredilo je sinoć prigodom godišnjice rođenja Djordja Vakšingtona, svečanost kojoj je prisustvovao i presednik vlade g. Leon Blum. Gosp. Blum je ovom prilikom održao govor u kome je veličao francusko-američko prijateljstvo. G. Blum je jedan dio svog govora posvetio lično gospodinu Ruzveltu. Bez političkog mira, kazao je g. Blum, nemoguća je privredna saradnja. Međutim politički mir biće uvjek nestalan. Francuska demokratija, kad vidi g. Ruzvelta na poslu, oseća da je tu njoj dat jedan primjer i da je njena zadaća da pođe putem tog primjera i plan g. Ruzvelta primi i prilagodi prilikama Francuske. Govor g. Bluma je toplo aplaudiran.

Stopama maršala Pilsudskog

U nedeliu popodne, preko radia u Varšavi, pukovnik Koč, bivši guverner poljske Narodne banke i bivši poljski ministar finansija, a sada pretsednik Udruženja legionara u Poljskoj, dao je izjavu o stvaranju nove političke organizacije u Poljskoj, po ovlašćenlu maršala Ridj-Smiglia, koji je ne samo vojnik, nego i politički naslednik maršala Pilsudskog.

Poslednji politički akt maršala Pilsudskog, pre njegove smrti u maju 1935 godine, bio je potpisivanje ustava od 23 aprila. Novi ustav davao je pretsedniku republike široka ovlašćenja, koja nisu postojala u prvom ustavu Poljske. U stvari, ovaj ustav samo je potvrdio i legalizovao situaciju stvorenu posle preuzimanja vlasti od strane maršala Pilsudskog u maju 1926.

Kad je umro maršal Pilsudski, pretsednik vlade bio je pukovnik Slavek, osnivač takozvanog „nepartiskog bloka«, političke organizacije koja je saradivala vladom. Međutim, pukovnik Slavek rasturio je nepartiski blok neposredno posle maršalove smrti, pošto je smatrao da je on izvršio svoj zadatak posle proglašenja novog ustava. Stvorena je izuzetna situacija. Vlada nije imala za sobom nijednu partisku organizaciju dok su partiski komiteti levičara i desničara razvili ponovo svoju aktivnost, obustavljenu za vreme maršalovog života. Ova situacija trajala je do maja 1936.

Maršal Ridj-Smigli, vojnički i politički nasjednik velikog maršala Pilsudskog, izjavio je 24 maja 1936 da je „apsolutna potreba da se organizuje jednoobrazna kontrola narodne volje«. Međutim, značaj ovog apela nisu shvatili šefovi levičarskih i desničarskih partiskih organizacija. Desničarske partije pokušale su da izazovu nerede po gradovima, služeći se krainjim nacionalističkim i antisemitskim parolama. S druge strane, populistička stranka i socialdemokrati poveli su propagandu za stvaranje „demokratskog fronta“. Obe ove partije odbile su definitivno da sa rađuju sa komunistima, te na taj način onemogućile stvaranje „narodnog fronta“. Ne treba zaboraviti da su populisti, kao i socialisti, istakli potrebu za pojačanom odbranom zemlje i izjavili svoju privrženost maršalu Ridj-Smigliu.

Slučajnom posmatraču političkih događaja situacija je mogla izgledati dezorganizovana. Partiske kancelarije sa dasnice i sa levice organizovale su sve oštriju kampanju u štampi i izazvale izvesnu nervozu u zemlji. To je sigurno bilo deplasirano u vreme kada je narodna privreda počela da se oporavlja najzad i kada se počeo izvoditi veliki plan o javnim radovima za koje se samo u ovoj godini ima utrošiti 800 miliona zlotia.

Maršal Ridj-Smigli izjavio je jednom prilikom da Poljska, pošto se nalazi izmedu dveju zemalja sa apsolutnim autoritativnim ili diktatorskim režimom, ne može preći preko te činjenice kada ima da bira svoju političku organizaciu i njen oblik.

Program pukovnika Koča, koji je pripremao glavne linije nove poljske političke organizacije po nalogu maršala Ridj-Smiglia, uzima u obzir sve ove okolnosti. Program ove nove političke organizacije — koga smo jučer u izvodu doneli — osniva se na nacionalnim i socijalnim idealima. Na taj način se misli oduzeti partijama desnice i levice njihove glavne parole. Naravno sva prava koja poljski ustav garantuje građanima su poštovana. Ovo važi i za slobodu veroispovesti i kulturnog života narodnim manjinama.

Ova nova politička organizacija izmeniće prema tome potpuno unutrašnji politički život u Poljskoj. Ona će pokušati da realizuje zadatke postavljene ustavom od 1935 g., koji je pretsedniku republike i vladi pružao mogućnost da održavaju kontinuitet u upravi zemlje. S druge strane uži dodir između vlade i naroda biće ostvaren, dok bi se narodnoj volji dao jednoobrazni oblik. (t)

Svakome svoje!

Da bi jedna obitelj mogla prosperirati, da bi mogla opstojati potreban joj je red, potreban je šef porodice koji zna da trezno upravlja imovinom i ostalim vitalnim potrebama porodice. Taj otac obitelji ima glavnu reč u svemu. Žena i starija deca mogu samo nešto predložiti, savetovati i slično, ali nikad odlučivati o nečemu. To iziskuje sam život kao takav. Onog momenta kad otac pusti votstvo iz svojih ruku, onog momenta kad deca — braća preuzmu upravu kuće, sve ono što se izgradilo mora se kroz najkraće vreme srušiti. Svaki brat vuče na svoju stranu. Svak hoće da svojoj ženi da bolju haljinu, svojoj deci bolji zalogaj. Rasulo ove porodice (zadruge) je neminovno.

A kad dođe momenat da ta braća zanjeću svoje porodično ime onda je svemu potpun kraj.

Mogu oni koliko god želeti i govoriti, vikati ili kako hoćete da oni nisu Petrovići već da su oni dobili na krštenju svoje lično ime i nikoje drugo. Mogu oni kazati da žele živeti pod jednim krovom (vlastitim koga im je otac izgradio i koga se nemože razdeliti, jer bi svi ostali bez krova !), ali da će svak za svoju ženu kupiti haljinu kakvu on hoće, da će svak kuhati posebno ručak itd. — realnost života oštro reagira protiv svih tih želja.

Više se : svakome svoje ! Zar može biti svakome svoje (ako se uspije p r a v e d n o razdeliti !) kad braća ostaju u j e d n o m d o m u ?!

Traži se kulturna sloboda, traži se gospodarska sloboda, traži se politička sloboda. Zar ima neke četvrte ?... A kad se ove slobode dobiju zar može da po stoji zajednički dom ?...

Jedan odgovara : „Oni, koji tvrde, da se taj princip nemože ostvariti unutar granica (unutar zidova kuće) ove države, poriču joj sposobnost da zadovolji svoje narode (! braću)....“

Kad se traži da vlast preuzme otac obitelji onda se kaže to je „maska pod kojom se krije misao hegemonije“.

Jedan brat tvrdi da je on nevin i „svet“. On kaže da su njegova deca spoznali tri stvari : Prvo, da su oni sami za sebe narod i da tome seljačkom narodu pripada sva vlast u njegovoj domovini. Narod je država. Drugo, da je važniji čovjek, nego zemlja, a narodnost da je samo prazna riječ, ako nema čovječanskog ili socijalnog sadržaja. Treće, da je seljačko poštenje svemu temelj i da je zato seljački narod svom dušom za pravicu i mir“.

I kad su ta njegova deca spoznali onda su išli dalje u saznanju i rekli : „Između nas i dece onog drugog našeg strica ne može biti spora, jer seljak na svijetu nije i ne može biti ni imperijalista ni hegemonista“.

Krivac je onaj drugi stric, njihov otac, koji želi nad nama sprovesti „hegemoniju“. On je svemu kriv i mi s njim nećemo u zajednicu, ali hoćemo s njegovim sinovima, jer oni su ko i mi, oni su — mi !

To je put „seljačke demokratije“ !

Mrko Zlatić.

Privredni pregled

× **Pitanje plaćanja brodske vozarine i ostalih troškova pri izvozu bez prethodne dozvole Ministarstva** Povodom riješenja Ministarstva finansija, po kojem domaće tvornice cementa mogu plaćati bez prethodne dozvole iz potraživanja po izvozu robe brodsku vozarinu, istovarne troškove, kasa skonto, provizije komisionara i zastupnika itd., uputilo je Udruženje industrijalaca u Zagrebu pretstavku Ministarstvu finansija — Bankovno - valutarno odjeljenje —, kojom moli, da se ta olakšica proširi na sve važne izvozne grane a naročito na izvoz drveta i drvnih proizvoda'

U OSLOBOĐENOJ MALAGI

U jednoj ulici koju su nacionalisti očistili od crvenih, civilno stanovništvo vraća se u svoje stanove.

Naše doba

Uspjeh „Hrvatskih Umjetnika“ u Splitu. *U Salonu Galić „Hrvatski Slikari“ izložiše svoje radove seljačkog stila, kojima se je u Zagrebu divio predsednik Dr. Maček i koje je „Hrv. Dnevnik“ mnogo reklamirao.*

Na poziv, koji je bio upućen prvacima Hrvata u Splitu, nije se ni jedan odazvao. Nekoliko je slika otkupio trgovac g. Casolini, ali se njega nemože da smatra ni hrvatom ni prvakom.

Prvaci, „alla“ Dr. Pederin, Ferić, Ćulić, Dr. Bulat, Prof. Manđer, Don Vinko, Dr. Tartaglia, itd., se na toj „hrvatkoj“ izložbi nisu ni pojavili, tako da je Galić morao da u k i n e i u l a z n i c u, nebili im spasio moralnu stranu „hrvatstva“ kada im već materijalna stajaše iznad „narodnog“ osjećanja . . . . (o)

*

Evala Dr. Vlatku Mačeku ! *Nepotrebne profesorske mudrolije g. Dr. M. Kosića, n. poslanika, radnog kluba u N. S., organ g. Dr. Mačeka „Hrvatski Dnevnik“ naziva „jednom epizodom u Beogradskoj Narodnoj Skupštini“.*

Gospodin profesor je zaista „pojeo, recimo žabu“ kada je onako govorio, jer ono može da govori ili netko koji je „penzionirani profesor“ kao npr., Manđer, ili netko, koji je toliko sitan da želi da se Maček dodvori.....

Dr. Maček je g. profes. Kosiću odgovorio na način koji i dolikuje onakovom laskanju, kazao mu je otvoreno i postepeno „da se hrvati neće zadovoljiti ne samo 'ban. samoupravama, već ni sa onim, koliko su pod AU. monarhijom imali“ ! ! !

'Sta na taj ogovor kažete g. prof. Dr. Kosiću?

Mi kažemo g. Dr. Mačeku, Evala Vam ! (o)

*

Općina Split i štrajkaši u cem. fabrikama. *„Novo Doba“ javlja da je Općinska Uprava u Splitu darovala Din 10.000.— u fond HRS kao pomoć štrajkašima. Mi nemamo ništa protivu toga da se pomogne onim radnicima koji radi radničke solidarnosti stradaju ali nam je apsolutno neshvatljivo kako i zašto Općina Split uopće ulazi u tu stvar, kada je vrlo dobro poznato da se većina tvornica nalaze izvan teritorije ove općine,*

Saznajemo u zadnji čas da je ova novčana pomoć izdata na intervenciju kancelarije HSS kojoj je — po sadanjoj modi — i Općina izišla ususret, vjerojatno u znaku budućih izbornih kombinacija..... (o)

*

Neki Dušan Manđer *piše u „Novom Dobu“ članak o jugoslovenstvu pa pošto je nalupetao čitav niz dubokoumnih objašnjenja, on im daje dostojnu krunu jednom rečenicom u kojoj kaže da je najveći neprijatetelj jugoslovenske državne misli — J U G O S L O V E N S T V O !*

Nije jedan ovaj Manđer ! I on je jedan od onih naših dičnih din —din bum—bum jugoslovenskih larmadžija koji nikad nisu priznavali ništa od Hrista do 1918 godine a sada su poljubili separatističku ruku i skrušeno izjavili da su se „privarili“. Sad larmaju kao i prije samo udaraju u — druge bubnje ! Od njih niti je Jugoslovenstvo imalo prije koristi niti će sad imati štete !

(„Jug. pošta“)

KROZ SPLIT

☐ SPLITSKU OPĆINU posjetila je delegacija HRS—a da traži pomoć za štrajkujuće radnike. Općina Split odobrila je, na traženje HRS—a, iznos od 10 hiljada dinara za radnike. Interesira nas samo, da li će ova suma biti razdjeljena svim radnicima, t. j. pristašama URS—a i nacionalistima. (c)

☐ PREDAVANJE O „HRVATSKOM RADIŠI" održao je g. dr. Šprajcer u Kinu Karaman. Predavanje je bilo prilično posjećeno, a inače ista predavanja održao je u Sinju, Kaštelima. U svom predavanju izložio je rad „Hrvatskog radiše na vaspitanju omladine i ideologiju tog udruženja. (c)

☐ NETAKTICNOST PRI IZDAVANJU KARATA ZA KINO. Kad danas platite za jednu običnu kinematografsku pretstavu ko što je ona, što se jučer davala u Kinu „Eden" — „Vila lutaka" — osam dinara, platili ste dosta. I čovjek se nada da će za tu cijenu dobiti bar mjesto koje i zaslužuje. Međutim, dešavalo se da su gledaoci morali za kartu od osam dinara da sjede u drugom i trećem redu, tačno ispred platna. Na upit, zar su to mjesta od osam dinara, kontrolor kina pokazao nam je četiri prva reda, dok su ona druga mjesta po 10 i 12 dinara.

Međutim, upitavši našeg susjeda, saznali smo da je on platio 6 dinara. Ovakovo ponašanje uprave Kina nikako ne može da mu služi na čast, jer time ono i neosjetno stvara kod svoga posjetioca raspoloženje, da se odluči da ga više nikako ne posjeti. Pitemo ovo, u uvjerenju, da se u buduće neće ponoviti! (p)

☐ GLAVNA GODISNJA SKUPSTINA CERCLE—A. Francusko—jugoslavensko Cercle održalo je svoju glavnu godišnju skupštinu jučer navečer u svojim prostorijama, kojoj je prisustvovao znatan broj članova. (c)

☐ MEĐU 20 NARODNIH ZASTUPNIKA DR. MAČEK PRIMIO JE I BERKOVIĆA I KRCU — A GDJE JE KALITERNA? Dne 20 ovoga mjeseca Dr. Vlatko Maček primio je deputaciju tako zvanih narodnih zastupnika izmedju kojih se nalazio iz Dalmacije g. g. dr. Berković Josip i Pavao Krce. Zapaženo je, da medju deputacijom nije bilo Paške Kaliterne, koji navodno važi kao gl. „komandujući" u Dalmaciji. Cemu se ima prepisati ? !

☐ KAKO BI SE IMALO UREDITI PITANJE OBALNE PLOVIDBE UZDUŽ JADRANSKE OBALE. „Jug. Kurir" saznaje, da je Ministar saobraćaja prekinuo diskusiju oko reda plovidbe na Jadranu time, što je propisao da Jadranska i Dubrovačka plovidba imaju naizmjenično održavati parobrodske linije uzduž naše obale (t. zv. longitudinalne linije), tako da svakog dana izjutra otputuje po jedan brod sa Sušaka. Ovaj bi brod stigao u Split oko 11 ili 12 sati noću i odmah bi produžio za Dubrovnik, gdje bi stigao u rano jutro, dok bi istoga dana dopodne ovaj brod stigao u Kotor. To ministarstvo saobraćaja traži na osnovu ugovora, a društvima je ostavljena sloboda, razumije se da pored ove linije drugi njihovi brodovi, ukoliko ih imaju polaze u druge satove sa Sušaka, ali s tim, da ne bude utakmica, tj. da ti brodovi ne polaze u isto vrijeme sa Sušaka. Jadranska plovidba na primjer ima skoro opće poznati i tradicionalni polazak sa Sušaka u 16.30 s., koji ona može zadržati ako želi. Interesantno je kako će naša parobrodarska društva primiti ovaj korak Minist saobraćaja.

GRADSKE VIJESTI

Tvornice neće početi radom za šest meseci

Neke grupe radnika nastavile bi posao. — Ogromni gubici za siromašan narod. — Kolike su stvarno plate radnika

Split, 23 februara.

U razgovoru sa izvjesnim činovnicima iz tvornica, u kojima je izbio štrajk saznajemo za tačne cijene po kojima su radnici bili plaćani. Tako je najminimalnija plata, koju bi raduik dobio za osamsatni rad iznosila 28 Dinara. Pošto su u većini slučajeva radnici radili i ne što više preko osam sati dnevno, to se i najmanja nadnica penjala iznad 30 dinara.

Pretsavnici tvornica, izgleda, da će tražiti satisfakciju zbog uvrede koja im je nanesena u plakatima HRS—a, po kojima izgleda, da su radnici plaćani od 8—10 dinara dnevno za osam s.

K tome saznajemo, da tvornice radom ne misle da otpočnu za oko šest mjeseci, što pretstavlja jedan dugi razmak. Razlozi tome leže u tome, što su tvornice zbog nenadanog štrajka morale prekinuti sve poslove sa pijacama na kojima se cement prodavao. Ujedno su zbog gašenja peći mnogo oštećene, tako da su sada prisiljene da čekaju pogodniji momenat za prodaju.

Izvjesne grupe radnika u nekim mjestima pokušavaju da bi išle na posao, ali zbog pretnja i terora, koji na njih vrši ulica, ne smiju, jer im se prijeti sječom vinograda, paljenjem kuća i čak ubistvima.

Ne kažemo, da odluku ovih radnika treba odobriti i pozdraviti, ali nema dvojbe, da bi kudikamo bolje bilo da se ovaj odnos između radnika i poslodavaca uredi i da radnici mogu otpočeti radom i prehraniti sebe i svoje porodice.

Već do sada izgubljene radničke nadnice računaju se da prelazu nekoliko miljona dinara. A to su veliki gubitci za naš siromašan narod, kojemu je rad i zarada u tim tvornicama bio jedini izvor prihoda.

— (p)

SJAJAN USPJEH OSVITA

HAJDUK — REPREZENTACIJA ŠIBENIKA 3:2 (1:1)

Šibenik, 22 februara.

Kako je već bilo najavljeno Hajduk je imao u nedjelju gostovati u Šibeniku. Međutim uslijed velikih kiša Osvitovo igralište bilo je pod vodom i kao takovo apsolutno nesposobno za igru, to je Osvit bio prisiljen da tu utakmicu otkaže. Hajduk da bi svoju momčad održao u što boljoj kondiciji za pretstojeće utakmice pozvao je Osvita u Split. Osvit je bio spreman da se tom pozivu odazove ali pod uvjetom da bi mogli igrati Zekan i Crnogača, i to prvi radi bolesti Fančovića, pa je i tražio da nastupi kao raprezentacija Šibenika, čemu je bilo i udovoljeno od potsaveza, te je tako i Osvit kompletan raprezentirao Šibenik.

Utakmica je u Šibeniku očekivana s velikim interesom, tim više što se je Osvit morao i ovom prigodom dokazati da onaj posljednji njegov rezultat sa Hajdukom u Splitu od 3:1 nije bio slučajan. K tome publika je od samih igrača očekivala da oni svojom igrom odgovore na nekidašnje članke o tobožnjim njihovim nesuglasicama, o tome kako je kod njih nestalo ljubavi prema klubu i kako za isti ne osjećaju ama baš ništa. Mislim da su igrači svojom igrom kao i rezultatom dali svojim prijateljima i simpatizerima više nego zadovoljavajući odgovor. Rezultat sa Hajdukom usred Splita od 3:2, obzirom na vrlo dobru igru Hajduka, može da bude samo plod zajedničke požrtvovnosti i ljubavi plod samoprijegora sve jedanaestorice. Na igralištu su bili svi ko jedan spremni da se do zadnje sekunde bore »lavovski«. Svi su od Zekana pa do Kaciana i Perićića uložili maksimum požrtvovnosti, kao da su htjeli svi od reda da pobiju te neosnovane glasine. U Splitu su baš imali prigode da razuvjere svoje prijatelje, pa sam siguran da su baš tim više u tome uspjeli.

U pogledu same igre mogao bi reći sledeće:

Hajduk je dao vrlo dobru igru, naročito u drugom poluvremenu kad je nastupio najvećom voljom da pogazi svoga protivnika. Igrao je u kompletnom sastavu: Kriše, (Ćulić), Milutin, Matošić st., Marušić, Dešković, (Purišić), Purišić, (Bakotić), Alujević, Lemešić, Matošić ml., Bakotić, (Blažević), Kragić. Nastupio je dakle sa svim svojim raspoloživim silama, a u drugom poluvremenu je napravio i neke izmjene.

Osvit je također nastupio sa svim raspoloživim silama u sastavu: Zekan, Crnogača, Rončević, Roščić, Sunko, Munitić, Perićić, Matijašević, Zaić, Kocеić, Kacian. Dakle falio je jedini Fančević, koji uslijed bolesti nije mogao da nastupi. Osvit je dao vrlo dobru igru, i bio je dobar protivnik, tako da možemo reći da je igra protekla uz vrlo laganu premoć Hajduka. Uspio je da par puta ozbiljno ugroži protivnički goal, a golove koje je polučio bili su plod lijepih i promišljenih kombinacija.

Igrači su od reda igrali vrlo dobro. Zekan je odličan zamjenik bolesnog Fančevića. Naročito se je isticao sjajnim intervencijama kao i snažnim boksavanjem. Rončević je, obzirom da nije dugo igrao bio više nego dobar i još uvijek imponuje protivniku svojim silovitim startom. Crnogača je bio pravi stub momčadi, u svakom pogledu odličan. Svojim silnim startom te igrom glave bio je najveća zapreka protivničkoj navali. Mislim da nebi ni najmanje pogrešio kad bi rekao da je jučer bio najbolji igrač na terenu. U halfliniji naročito je upao u oko Sunko koji je zbilja dao jednu vrlo dobru igru u oba poluvremena. Roščić i Munitić odlično su pomagali obranu kao i dijelili dobre lopte u navali.

Navala i ako po prvi put u tvrdoj formaciji dala je vrlo dobru igru. Odlično ju je vodio Zaic za kojeg mogu sigurno reći da je uz Crnogaću bio naš najbolji igrač. Mislim da je Osvit u njemu dobio centra koji mu je baš potreban. Spojke Kocеić i Matijašević oborili su svoj teški zadatak na potpuno zadovoljstvo. Pomagali su obrani, a kad je trebalo uvijek su se nalazili na svom mjestu. Bilo bi uputno ipak kad bi se Kocеić okanio driblinga, koji je rijetko koristan a gotovo uviiek štetan. Kacian i Perićić na krilima igrali su vrlo dobro, zadavali teške muke svojim lijepim prodorima protivničkoj obrani.

Nadamo se da će ovaj rezultat dati još veću potstreha svim igračima pa da će u pretstojećim prvenstvenim utakmicama nastojati da ne izgube ni jedan bod, što bi po svojoj stvarnoj snazi bili lako i mogli. Očekujemo svakako da će u nedjelju iz Solina donijet prva dva boda te svoje mjesto na tablici i nadalje očuvati. m. b.

Komiža

Grozan slučaj

Kuljiš Franica rođena Mardešić Šćula udovica sa dvoje nejake dječice pred par dana čistila je posteljinu na žularu, koji je bio ograđen gnjilom ogradom. Nesretnim slučajem naslonila se je na gnjilo drvo i pala tako nespretno glavom da je na mjesto ostala mrtva. Imale bi vlasti da obave jednu reviziju na ovakove stvari i da prisile vlasnike da poprave ono što je gnjilo i pogibeljno. (h)

Tjeranje iz Jugosl. Čitaonice

Nije samo imao peh upravitelj osnovne škole A. Vitaljić, da su ga radi državne zastave i slike Kraljeve istjerali iz čitaonice, nego su još kao ne poželjnoga poslali ća g. Miku Carinića i g. Foretić Vinka akadem. slikara. Ovih dana su poslali ća i Pavla Borčić bivšeg predstednika J.N.S. (h)

Novi fratar

Prosle godine, preko korizme, imali smo fratra, koji je govorio o politici iz propovjedaonice i za to odnio obilatu limozinu — ali fratar koji je došao ove godine mislimo — da istu misli kao i onaj prošlogodišnji, jer je već počeo govoriti, da je naša domovina Hrvatska — da u svemu valja slušati vodu naroda hrvatskog Dr. Mačeka. No ovaj je otišao još malo dalje pa kaže: kako što vjerujete da opstoji jedan veliki grad — kojega niste vidili — kako što vjerujete da je voda hrvatskog naroda Maček, kojeg niste vidili — tako vjerujte da je Bog — kojeg niste vidili...! Mi se ne čudimo ovim riječima fratra niti najmanje, a pogotovo ništa — kad su na Božić 1935 g. u Splitu u nekim crkvama pjevali: porođenje Mačeka od majčice Hrvatske. Samo dalje fratre tako! (h)

Učiteljski jadi

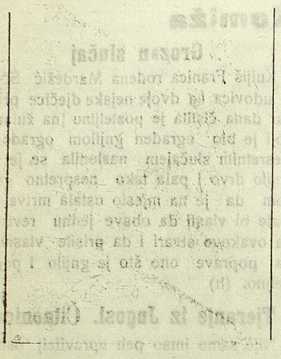
Primamo: Mnogi učitelji, oženjeni sa djecom i sa odmaklim godinama službe tražili su Split ili druge gradove — ali do danas niti jedan od takovih nije dobio premještaj. U Splitu na muškim osnovnim školama ima lijepi broj učiteljica — a među tima i ne udatih. Dobro bi bilo da se bar ove učiteljice pošalje na sela — a njihova mjesta dadn onim učiteljima — čija su djeca sa ženama ili svojtom u gradu — da tako barem imaju manje troškove i da se mogu posvetiti odgoju djece. Mislimo, da se grad onim učiteljima bez djece uopće ne bi smio da dade. U ovom trebalo bi da se vodi jedna pravičnost i potreba učitelja — a pogotovo onih, koji imaju dosta godina službe i koji imaju djecu za srednje škole — a ne da oni moraju da stoje po selima i da su njihova djeca prepuštena selu, te da nemogu dobiti nikakovu izobrazbu. A ako otac hoće da djecu napred školuje — da treba da proda sa sebe i košulju, a pogotovo ako ih ima 3—5.

Nadamo se da će se u ovom smislu poraditi i dati grad onim učiteljima kojima je potrebit, radi odgoja djece, a one druge — kojima grad služi za zabavu — poslati na selo. U ovome prednjači lijep broj mladih učiteljica, koje sela nisu nikada ni vidjelo.

Učitelj

MALA KRONIKA

„Izdajnički lav"

Po želji Musolinievoj prenesen je sa željezničke stanice u Adis Abebi slavni kip „Izdajnički lav", te postavljen na „Via Triumphalis« u Rimu.

Seoba sela

Izgleda nevjerovatno da se preselilo cijelo jedno selo, a to je stvarno učinjeno. Oko dvadeset kuća, zajedno sa poštom i crkvom mjesto Plainfild u državi Ohio pomoću valjaka premješteno je na daljinu od osam stotina metara. Ovaj je premještaj učinjen da bi moglo imati dovoljno za gradnju jednog velikog rezervoara.

Istitut za ljepotu

Posljednji proces u Moskvi bacio je u zasjenak jednu neobičnu novost. To je otvaranje prvog instituta za ljepotu u Moskvi, koji je prvi u Sovjetskoj Rusiji, a nalazi se pod upravom gđe Molotov. Interesantno je i nejasno za naše prilike da je taj institut stavljen u nadležnost komesarijata za ishranu. Prema pisanju „Izvjestija" ovaj institut postavljen je na vrlo široku bazu, u njemu je zaposleno više od stotinu ljekara specijalista.

Samoubistvo

Jedna mlada žena u madžarskom selu Kenjeri skinula se gola i izišla na dvorište na najvećoj stndeni, a onda nožem rasporila trbuh i vene na obadvjema rukama. Poslije ovoga je pala u nesvijest. Kad je u bolnici došla sebi bacila se kroz prozor i tek tada nmrla.

KO JE GENERAL FRANKO

Brz napon u vojsci — Mladi general - kao vojnik i kao čovek

Nepokolebljiva vera u svoju srećnu zvezdu

Kapetan u dvadesetoj godini, brigadni general u tridesetčetvrtoj, Francisko Franko zadobio je vojnu slavu, kao što je to poznato u Maroku zajedno sa Milanom Astrejom. Oni su bili glavni tvorci i organizatori španske legije stranaca. U vezi s tim Franko je organizovao vojnu akademiju „kadeta" u Saragozi, a kasnije je otišao u Francusku da prati specijalne kurseve u Versalju. Jednom uklonjen sa vodećih vojnih mjesta on je opet vraćen. Godine 1934 Leru mu povjerava vodstvo da uguši pobunu u Asturiji, što je on obavio s uspjehom, a zatim ga proglašuje glavnokomandujućim nad svim vojnim snagama u Maroku.

Kad je kasnije Žil Robl postao ministar vojske povjerava Franku dužnost načelnika armiskog štaba. Tu se on bolje upoznaje sa političkim prilikama u Španiji. Naročito ga interesuju struje koje su dovele do pokretanja narodnog fronta.

Godine 1936 Azanja ga šalje „u progonstvo na Kanarska ostrva, naziruči u njemu opasnog rivala, ali Franko uspjeva da se vrati u Tetuan. Ubrzo zatim, on sa svojim pristalicama organizuje pobunu protiv vlade i stavlja se na čelu tome pokreku.

Ovo je vojnička prošlost generala Franka i ona je vrlo dobro svima poznata. Zna se, dakle, dovoljno o Franku kao o vojniku, ali se naprotiv vrlo malo zna o njemu kao čovjeku.

Za njega se priča da ne voli da stvara veliku buku oko svoje ličnosti, malo govori i rijetko se pokazuje. Žorž Rotvan, kome je uspjelo da ga pobliže upozna dao je o njemu vrlo jasnu i vrlo interesantnu sliku. On kaže da Frankove oči daju najveći utisak. One su tople, pogled mu, je iskren, živ i iznad svega čovječan. Crte lica su mu nježne, on ima visoko čelo i malo pogrbljen nos. Usnice vrlo tanke boja lica svijetla, a samo lice glatko, rastom malen i širokih ramena. Visinom liči na velikog vojskovođu — Napoleona. Inače sve na njumu puno života i živahnosti. U ratu je znao pokazati svoju neobičnu inteligenciju. Franko je uvijek u stanju da vlada sobom. Sve svoje osjećaje potčinio je svojoj volji, kod njega nema prenaglenosti, niti najmanjeg znaka kakve bolesti živaca. Glas mu je topao i prijatan. Govor mu je iskren, neposredan i bez poznatih eratorskih dotjerivanja. I to mu je otvoreno i iskreno kao i sve što daje od sebe. „Sporo se spremaj, ali brzo radi!" ovo je geslo generala Franka. Blagodareći gipkosti svoga španskog uma, on sve brzo shvata. General Franko obdared je upravo gvozdenim zdravljem, inače ljubitelj sporta neumoran u radu, čovjek od srca inače otporan i hrabar, s voljom koja je nepokoljebiva, on daje utisak jednog rijetkog generala i jednog rijetkog karaktera. Skromnost je njegova glavna osobina i glavna njegova moć. On se nikad ne nameće, ali svojom pojavom, prirodnim nastupom, svojim govorom i radom i sveukupnom svojom vjernošću on pridobiva i podčinjava sebi. To u glavnom doprinosi njegovom uspjehu.

Mnogo bi bilo preuranjeno da se još sada donosi sud o tome kakav će biti način njegove uprave, ako mu konačno pođe za rukom da pobijedi vladine pristalice. Pa ipak iz nekih njegovih iako oskudnih govora, može se vidjeti da on ima namjeru da provede potpuno čišćenje u državnoj upravi, da hoće da je podigne na moralnu visinu, da mu je namjera da sve podredi i potčini napretku države. Može se reći da su njegove zamisli velike i u socijalnom uređenju, pri čemu je prisvojio mnoge napredne ideje. Ali kad neko sad otvoreno upita generala Franka kakav je njegov plan za budući režim Španije, on odgova kratko onako isto kao što je nekad odgovarao Klemenso: „Ratujem". To znači on sad nema nikakvog drugog zadatka, nikakve druge misli, nego kako će srećno završiti svoj pothvat, a tek onda može da govori o onome što poslije dolazi na red: o načinu upravljanja. Ali, svakako i onda će se služiti istom taktikom kao što je vodio i rat, je on potpuno siguran u svoju srećnu zvijezdu.

Najzad Žorž Rotvan zaključuje svoj članak ovako: ako se Španija, po bujnosti svojih građana, može uporediti sa nemirnim i bijesnim konjem, za generala Franceska Franka može se reći da je on sposoban jahač koji se s pouzdanošću može baciti na njegova pleća i da ga vodi onako kao treba i kuda treba.

MALI OGLASNIK

Do 15 riječi D. 6, svaka daljnja reč 50 p. (uvrštava se najmanje 2 puta)
Priopćeno po retku D 10 — Oglasi poštarifi

Oglas licitacije

Tehnički Odeljak pri Sreskom Načelstvu u Šibeniku dana 4 marta u 11 sati primaće ponude za opravku krova okružnog suda u Šibeniku. Uslovi i predračun mogu se vidjeti u kancelariji Tehničkog Odeljka.

110-1

Iznajmljuje se stan od 4 sobe sa potpunim komforom i velikom terasom u kući Josipa Jadronje na obali. Pogledati od 10—13 sati jutrom i od 16—18 sati poslе podne. 108-1

Kupujem uložnu knjižicu Gospodarske banke na Din. 10—16.000. Ponude na upravu ovog lista. 109-1

Najnovije zakonski propisane tiskanice

Molba za smanjenje duga
f rmul r koji se upućuje sres. su lovima
Knjiga kontrola slikoholnih pića
Unos — izaos
molba općin. i radi izdanja uverenja
Zemljoradničko uvjerenje
koje općina upušta
Obračun iz kupov. robe na kred. iz ostalih pravn. odnosa
Obligacije zemljoradn. dugova po 100 kom. vrlo umjerene cijene po komadu Din. 1.—
Opomene dužnicima zemljoradnicima 100 kom. Din. 15.—
Molbe za dozvolu prodaji vlast. vina 100 kom Din. 25.
nabavlja se kod:
Tiskare E. Vitaliani i Sin - Šibenik

PODLISTAK

Književna Dalmacija

Pod ovim naslovom objavio je g. Srećko Ćičin—Šajin, publicista i novinar, članak u beogradskoj „Pravdi" u kome u kratkim crtama prikazuje kulturna stremljenja Dalmacije posle rata. Prenosimo dva glavna momenta iz njegovog članka.

„Dalmatinska književnost od poratnog doba pa na ovamo konstantno opada i kvantitativno i kvalitativno. To je naročito uočljivo kada se zna da je u većini ostalih naših pokrajina poratna književnost došla do izvesnog izražaja. Pojedini krajevi, koji su osetili jaču dinamiku života, dali su novijoj književnosti nesumnjivo kvantitativno dobrih dela. Međutim, Dalmacija nije došla do svog snažnijeg kolektivnog izražaja. Desilo se da su svi njeni talentovani pretstavnici odbegli u veće prestone centre, isključivo iz materijalnih razloga, objavljujući svoje bekstvo činjenicom, da je Dalmacija izvan duhovnih stremljenja, da se u njoj ne može kulturno živeti i stvarati. Koliko je to tačno, ne može se bar za sada kritika prosuditi. Ali ostaje činjenica da je Dalmacija, regionalno shvaćena,

> danas skoro bez književnosti. Začudujuće je da u posljednjih skoro dvadeset godina od Oslobođenja, nije ništa značajnog stvoreno,

iako su poratne prilike iz temelja preorijentisale život i ljude. Zato kroz skromnu savremenu dalmatinsku književnost ne može se ni izdaleka osetiti taj novi duh. Međutim, kroz Matavulja, Vodopića, Čipika, Šimunovića i druge, u punom obimu pulsira život njihova doba. Istina, oni su često jednostrano iznosili dalmatinski život, tačnije oni su ga pokatkada fotografisali sa izvesnom notom anahronizma i tipičnog provincijalizma. Ali ipak, to je bila Dalmacija temperamentni jug i patrijarhalni, donekle egzotični Mediteran u socijalnom, kulturnom i ekonomskom obliku."

„Dalmatinsko selo koje se degeneriše i propada, pokušao je ozbiljno da prikaže samo Đuro Vilović, dok je najplodniji savremeni dalmatinski pripovedač „na terenu" Ante Cetineo prikazivanje ovoga sela potpuno mimoišao, zanesen individualnim pojavama svojih junaka lokalno obojenih u malovaroškom kostimu. Ostali pripovedači, na primer: Nazor (poratni), Korolija, pa donekle i Verka Skurla — ilijić daleko su od realnog života dalmatinskog sela, makar da vole da pišu o njemu. U njihovom pretežno imaginarnom prikazivanju dalmatinsko selo može se identifikovati sa bilo kojim selom iz Bosne i Slavonije. ili Hrvatske. Ono je svetlo i raskliktano sa toplim bojama južnog neba, sa idealističkim licima i radnjom koja sve brekti od zanosa, toliko da se lica i pejsaži istovetuju sa raspevanim slikama Jerolima Miše, Ignjata Joba i Emanuela Vidovića na platnima dalmatinske stvarnosti, koja i nije stvarnost u pozitivističkom smislu te reči.

Ali nije samo stvaranje savremene književnosti Dalmacije oskudno, nego su i izgledi za njegovo interesovanje mali. Na vidiku nema novih, jačih talenata. Već godinama u domaćim časopisima i revijama ne susreću se više tako često dalmatinski književnici.

Sturost savremene književne Dalmacije dokazuje već i sama činjenica što ona danas uopšte nema svog književnog časopisa. Ta činjenica ne samo da karakteriše nego u isto vreme i objašnjava ovdašnju književnu stvarnost, koja gledana bez sentimenta i predrasuda ne može pravilno da se obeleži drugim terminom nego — stagnacijom".

Knjige i časopisi

„SOCIJALNA REVIJA", Šibenik, izašao je broj 4 za veljaču. Ovaj broj donosi nekoliko političkih, socijalnih crtica i političkih beležaka. Urednik Božo Dulibić.

„JAVNOST", Beograd, nedeljni časopis za kulturna, socijalna, privredna i politička pitanja. Urednik Niko Bartulović.

Svetislav S. Petrović: BESMRTNI JUGOSLOVEN IZ BUGARSKE, knjiga o neumrlom Stambolijskom. Izdanje autorovo — Užice.

„FOTO REVIJA", mesečnik za sve grane fotografije, išašao je broj za februar. Ovaj broj posvećen je radu u zimskim mesecima, snimkama u snegu i večernjim snimkama u pozorištu i kući. Broj je obilno ilustrovan lepim slikama. Administracija časopisa: Zagreb, Dalmatinska 6.

Direktor: HAMILKAR VITALIJANI — Glavni i odgovorni urednik: BRUNOSLAV J. LORINI — Stampa: Tiskara E. Vitaliani I Sin, Sibenik — Plativo i tuživo u Sibeniku.